

Oppsummering av høringsinnspillene til utvidelse av utredningsområdet og forslag til utredningsprogram

- med fylkesmannens merknadsbehandling

Innledning

Fylkesmannen i Nordland og fylkesmannen Troms og Finnmark har fått i oppdrag å utrede marint vern av et sjøområde utenfor Andøya og Senja. På grunn av utredningsområdets store størrelse utløses krav om konsekvensutredning. I kunngjøring av 2. oktober 2019 ble det sendt melding om utvidelse av utredningsområdet og forslag til utredningsprogram på høring. Fristen for å komme med innspill var 15. november 2019. Det kom inn 25 innspill til utvidelsen av utredningsområdet og oppstartmeldingen innen fristen utløp. Det er innspill fra: Andøy kommune, Direktoratet for mineralforvaltning, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Fiskarlaget Nord/Nordland fylkes fiskarlag, Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland, Forsvarsbygg, Eldar Stokmo, Forum for natur og friluftsliv Nordland, Forum for natur og friluftsliv Troms, Sametinget, Harstad kommune, Havforskningsinstituttet, Krøttøy grunneierlag, Kystverket, Monica Amsen og Kim Ivan Nicolaisen, Norconsult (Andfjorden Salmon AS), Nordland fylkeskommune, Norges kystfiskarlag, Norges vassdrag og energidirektorat, Norsk ornitologisk forening (NOF), Oljedirektoratet, Senja Formannskap, Sjømatklyngen Senja AS, Skrolsvik bygdelag og Troms fylkeskommune.

Fiskarlaget Nord/Nordland fylkes fiskarlag har også innhentet uttalelser fra lokale fiskarlag som er inkludert i fylkesfiskarlagenes uttalelse.

Generelle innspill

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag viser til at fiskerne er avhengig av intakte gyte-, oppvekst- og fiskeområder og et rent fjord- og havmiljø for å fortsatt kunne utøve denne fornybare næringen. Fylkesfiskarlagene er derfor i utgangspunktet positivt innstilt til marin verneplan, under forutsetning at innspill fra fiskerne tas nødvendig hensyn til. Fylkesfiskarlagene har hatt intern høring og fått innspill fra Andøy fiskarlag, samt tilbakemeldinger fra Øksnes og Bø fiskarlag. Øksnes har gitt sin tilslutning til Andøy fiskarlag sitt innspill. Bø fiskarlag viser også til at fiskeriaktiviteten som har vært drevet i områdene som foreslås vernet, og som ikke har skadet faunaen, må få fortsette uhindret. Øvrig fiskeriaktivitet må pålegges minimale restriksjoner.

Havforskningsinstituttet støtter forslaget til utredningsprogram og har ingen videre kommentarer til dette.

Skrolsvik Bygdelag stiller seg positive til helheten i forslag til utredningsprogram og mener det er et solid grunnlag for det videre arbeidet.

FNF Troms mener et marint verneområde i Andfjorden samsvarer med ansvaret Norge har for å bevare og verne riktig naturmangfold og ser svært positivt på at man nå utreder for marint vern i nettopp Andfjorden.

FNF Nordland er positiv til verneplanen. FNF Nordland støtter utvidelsen av utredningsområdet, samt de foreslåtte utredningstema, som de mener er nødvendig for å klargjøre virkningene av planer og

tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. FNF Nordland mener det er viktig at utredningene er faglig forankret, i tillegg til dialoger, folkemøter o.l. og gode medvirkningsprosesser for frivillige og andre som har begrensede muligheter til å medvirke. Erfaringsbasert kunnskap (samisk kultur, fiskeri/fritids-fiske, friluftsliv mv.) må også komme frem og omfattes av kunnskapsgrunnlaget. FNF Nordland mener at konsekvensutredningen må klargjøre hvilken verneform som bør velges, og at en strengere verneform kan egne seg for avgrensede områder med stor naturfaglig verdi eller områder som skal tjene som referanseområder for ulike fiskeriredskap og akvakultur.

Harstad kommune stiller seg positiv til planarbeidet med utgangspunkt i de naturverdiene som til nå er kjent innenfor planområdet, men stiller seg likevel avventende til planarbeidet da dette helt klart vil få konsekvenser for både tradisjonell og ny bruk av disse sjøarealene.

Sjømatklynge Senja ser positivt på et vern av sjeldent dyr og planteliv, men ber om at utredningsplanen må framvise rom for fleksibilitet og hensyn til dagens næringsaktivitet knyttet til fiskeri og havbruk. Sjømatklynge Senja viser til at når det skal utredes et så betydelig område forventes det å resultere i større konsekvenser for sjømatnæringen, og mener derfor at utredningsområdet bør reduseres. Sjømatklyngen ber om at utredningen i sterk grad må vurdere konsekvens for næringslivet og dets utvikling. Utredningen må også ha fokus på avbøtende tiltak som sikrer en bærekraftig utvikling av sjømatnæringen på Senja.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til at det er Fylkesmannen som skal følge opp at hensynet til samfunnssikkerhet er ivarettatt i plansaker.

Sametinget har ikke merknader til planprogrammet.

Fylkesmannen: *Vi håper at konsekvensutredningen vil gi oss et bedre beslutningsgrunnlag for videre prosess og til å vurdere både omfang og restriksjoner knyttet til et marint vern i Andfjorden. Vi vil legge opp til et generelt unntak fra verneforskriften for fiske og høsting etter havressursloven, med noen få unntak fra unntaket i referanseområdene og i eventuelle restriksjonsområder. I tillegg vil vi utrede forbud mot høsting av tang og tare, samt skjellskraping. Vi vil søke å få til bærekraftige løsninger som sikrer god balanse mellom vern og bruk.*

Metodikk for konsekvensutredning

Nordland fylkeskommune mener det er bra at metodikk for konsekvensutredning framgår tydelig og at det inngår oppdaterte kart med gode forklaringer, en konkret prosessbeskrivelse med tidsramme og et eget avsnitt om medvirkning.

Andøy kommune er bekymret for den samlede konsekvensen for fiskerinæringen. Området omfatter kystnært fiskeri med garn og line, samt felt som er viktig for den større og havgående flåten som fisker med trål og snurrevad. Andøy kommune er fornøyd med at den samlede konsekvensen skal beskrives i utredningen.

Andøy fiskarlag anfører at det bør spesifiseres at man vurderer det marine verneområdets rolle som en del av flere arealkonflikter med fiskerinæringen i området. Forsvaret, Andøya Space Center m.fl.

Fylkesmannen: *Konsekvensutredningen vil vurdere den samlede effekten av marint vern (jf. kap 5.2.2 i forslag til utredningsprogram). Det vil i tillegg blir konsekvensutredet hvordan et marint vern, sammen med tiltak som økt skyte og øvingsaktivitet fra forsvaret og Andøya Spaceport etc., vil påvirke fiskerinæringen.*

Utredningstemaer og problemstillinger

Undersjøisk naturmangfold

Eldar Stokmo er oppvokst i Skrolsvik, og har fisket mye i Andfjorden med blant annet kveitevad, kveitegarn, seinot osv. Stokmo vil gjøre oss oppmerksom på et område mellom Skrolsvik og Steinavær, øst for Innerflæsan (Rundflæsan) der man ofte fikk opp mye koraller. Stokmo har sendt ved et kart over området.

Norges Kystfiskarlag har sendt kartfestet informasjon om en rekke kjente korallforekomster.

Fylkesmannen: *Vi takker for informasjonen. Den er videresendt til Havforskningsinstituttet og vil bli undersøkt nærmere.*

Naturressurser

Nordland fylkeskommune mener at kartleggingen av marine områder generelt er mangelfull, selv i områder som Andfjorden som i utgangspunktet er betraktet som et godt kartlagt område. Dette medfører en generell usikkerhet til saker om marint vern som er uheldig.

Fylkesmannen: *Det er riktig at kartleggingen i sjø er mangelfull. Dagens kunnskap tilsier likevel at Andfjorden har stor variasjon i naturmangfold og flere verdifulle områder for undersjøisk naturmangfold. Dette er av stor betydning siden Andfjorden er foreslått som ett av fem områder som skal brukes til langtidsovervåking og forskning og ett av åtte transekter/sokkelområder.*

Fiskeri

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag viser til at sjøområdene rundt Andøya er blant våre aller viktigste fiskeområder og det foregår et betydelig helårlig fiske i utredningsområdet. Fiskarlagene skriver videre at informasjonen i kapittel 5.3.2 Naturressurser Fiskeri i stor grad er dekkende i forhold til bruken av området og tidligere innspill fra fiskeriinteressene.

Andøy kommune påpeker viktigheten av at utredningene for fiskeri er tydelige på forskjellen mellom potensielle funksjonstap for fiskeriet og potensielle positive ringvirkninger som følge av bedre vilkår for økosystemtjenester.

Fylkesmannen: *Vi tar innspillet fra Andøy kommune til etterretning og vil få dette tydeliggjort i utredningsprogrammet.*

Senja formannskap mener at "dagens bruk" av området for ulike fiskerier ikke er kartlagt tilstrekkelig og mener det også bør gjøres kartlegginger også av områder hvor aktiviteten per tiden er redusert på grunn av naturlige svingninger og at det må tas høyde for eventuelt nye fiskerier/arter som følge av temperaturendringer over tid. Formannskapet mener at det allerede nå må legges til grunn at fiskeriene skal reguleres av fiskeriforvaltningsmyndighetene, med hjemmel i havressursloven, uavhengig og upåvirket av eventuell verneområde-status.

Fylkesmannen:

Det blir et generelt unntak fra vernebestemmelsene for fising og høsting etter havressursloven, men med noen få unntak fra dette unntaket:

- *Det vil bli utredet forbud mot bruk av fiskeredskapene rekestrål, bunntål og snurrevad i tre referanseområder.*
- *Det skal utredes om det skal settes av restriksjonsområder/beskyttelsesområder for viktige naturverdier (f.eks. korallrev) der det er kan komme restriksjoner på redskapstyper som kan skade naturverdiene.*

- *Det vil bli utredet forbud mot høsting av tang og tare.*
- *Det vil bli utredet forbud mot skjellskraping.*

Fiskeridirektoratet oppdaterer i forbindelse med verneplanprosessen sine kystnære fiskeridata. Potensialet for fremtidig utnyttelse av lite utnyttede marine ressurser og utnyttelse av nye arter (klimaendringer medfører migrasjon av arter) skal også belyses i verdisetningen av fiskeritema.

Referanseområder

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag mener at de foreslåtte referanseområdene ikke må være større enn det som er nødvendig. Det bes også om at «nye marine grunnkart» (fra bl.a. MAREANO-kartleggingene) og den øvrige oppdaterte kunnskapen legges til grunn i hele utredningen, da det finnes mange større områder som ikke brukes i fiske på grunn av uegnede bunnforhold. Disse områdene vil være særlig egnet som mulige referanseområder, slik at de gode fiskefeltene bevares til fortsatt fiskeriaktivitet. Fylkesfiskarlagene har mottatt generelle tilbakemeldinger om at prosessen med å finne områder for referanse- og restriksjonsområder har vært noe uoversiktlig. Det er positivt at det nå skal tas utgangspunkt i ny kunnskap om området som har blitt kartlagt de senere årene. Arbeidet har videre fremmet en viss skepsis hos enkelte når det foreløpig er relativt diffus informasjon om hvilke aktiviteter som fremdeles skal være tillatt. Det forventes også at referanse- og restriksjonsområdene fremkommer med koordinater slik at avgrensningen er tydeligere.

Nordland fylkeskommune savner en nærmere beskrivelse av områdene som skal utredes til referanseområde, men forstår det slik at dette finnes i referater fra møter med NGU og med berørte kommuner og fiskeridirektoratet. Fylkeskommunen foreslår å henvise til disse dokumenter i utredningsprogrammet.

Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland viser til at det i verneområdet vil være tillatt med fiske i tråd med havressursloven og det foreslås ingen særlige restriksjoner bortsett fra i referanseområdene. Fiskeridirektoratet oppfatter at vernet hovedsakelig ikke vil få vesentlige konsekvenser for utøvelsen av fisket. Forslag til referanseområder med forbud mot bruk av aktive bunnberørende redskaper er endret siden oppstarten av arbeidet med marin verneplan for Andfjordtransektet. Det har vært en omfattende og god prosess for å komme fram til forslagene til referanseområder med involvering fra flere hold og spesielt fra fiskeriinteressenes side. Fiskeridirektoratet mener de forslagene som foreligger er godt forankret.

Fylkesmannen: *Vi tar innspillene til etterretning.*

Restriksjonsområder

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag minner om at havressurslova kan være særlig godt egnet for regulering av fiskeri i aktuelle restriksjonsområder, ikke minst der det er korallrev og andre viktige naturverdier. Med utgangspunkt i havressurslova er det allerede utarbeidet et godt regelverk for beskyttelse av korallrev. Fylkesfiskarlagene ber derfor om at det i konsekvensutredningen utredes hvordan naturmangfoldloven og havressurslova best kan brukes i sammenheng for å ivareta de verdiene marin verneplan skal beskytte.

Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland bemerker at utredningsprogrammet mangler arealavgrensning av restriksjonsområder, og mener at når det foreslås å utrede alternative restriksjonsnivå i restriksjonsområder må også restriksjonsområdene synliggjøres. Fiskeridirektoratet mener det er viktig at restriksjonsområder avgrenses slik at fiske kan foregå nært opp til korallforekomstene slik det gjøres i dag. Fiskeridirektoratet mener også at større, viktige

korallforekomster som Steinaværrevet best vernes gjennom «Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet» som er hjemlet i Havressursloven.

Skrølvik Bygdelag ønsker å være med på å påvirke valg av restriksjonsområder, spesielt med tanke på gyte- og oppvekstområder for fisk.

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag viser til de alternative restriksjonsregimene som skal konsekvensutredes for restriksjonsområder, og påpeker at det er svært lite informasjon om potensielle restriksjonsområder og utstrekningen av disse. Fylkesfiskarlagene mener at det er svært viktig at restriksjonsområdene kun omfatter verdiene som må beskyttes (f.eks. klart definerte korallrev) og at områdene ikke blir større enn nødvendig.

Fylkesmannen: *Konsekvensutredningen vil blant annet legge til grunn rapport om naturverdier fra Havforskningsinstituttet som skal foreligge i februar 2020. Dette kunnskapsgrunnlaget, sammen med intervju av fiskere m.m., håper vi vil gi et godt grunnlag for å komme med forslag til restriksjonsområder. Etableringen av eventuelle restriksjonsområder vil ikke ha større omfang enn det som anses som nødvendig for å ivareta naturverdier som f.eks. korallrev, og det vil bli tatt hensyn til at det ofte er gode fiskeplasser i nærheten av disse. Vi er kjent med «Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet». Samtidig har vi fått et oppdrag med å utrede et marint vern av Andfjorden etter naturmangfoldloven, og da er det naturlig å bruke de virkemidlene som ligger i dette lovverket.*

Andøy Fiskarlag er bekymret for at når det først er etablert et marint vern vil omfanget av restriksjonsområder og referanseområder utfordres over tid. Enten som følge av nye verneinteresser eller fremtidige funn som gjøres av forskere, eller annet. Dette bør det legges klare føringer om i forvaltningsplanen slik at det blir så forutsigbart som mulig over tid.

Fylkesmannen: *Vi håper på å få avklart referanseområder og evt. restriksjonsområder i verneplanprosessen. Dersom det i framtiden blir gjort nye funn av viktige naturverdier har disse krav på beskyttelse (aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6). Det gjelder både i og utenfor verneområder. Nye naturverdier innenfor verneområdet kan ivaretas på to måter, gjennom forvaltningsplan eller revidering av forskrift. Forvaltningsmyndigheten vil primært søke å få ivaretatt de nye naturverdiene gjennom en forvaltningsplan, men den vil bare være rådgivende og kan ikke gå ut over rammene som verneforskriften setter. Dersom nye funn tilsier behov for strengere regulering av bruk, må forvaltningsmyndigheten be Miljødirektoratet om å revidere verneforskriften. Da vil Miljødirektoratet i samråd med Klima- og miljødepartementet ta stilling til om man skal arbeide videre med forslaget. Dersom Klima- og miljødepartementet åpner for mulig endring av forskriften, vil fylkesmannen få i oppdrag å iverksette høring. På bakgrunn av høringen vil fylkesmannen lage en tilråding til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet utarbeider deretter endelig forslag til vedtak til Klima- og miljødepartementet, som avgjør om forslaget skal fremmes som ny kongelig resolusjon. Naturverdiene må derfor være store for at man skal igangsette en slik omfattende revisjonsprosess.*

Opprensning av tapte fiskeriredskaper

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag stiller spørsmål ved utredningsforslaget om forbud mot opprensning av evt. tapte fiskeriredskaper i restriksjonsområder og referanseområder, og mener at dersom det er nødvendig bør også disse områdene kunne ryddes. Det vises til at etter eventuelle restriksjoner på fiskerivirksomhet har blitt innført vil det sannsynligvis ikke være behov for videre opprydding i disse områdene.

Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland viser til at det er foreslått å ikke være tillatt med opprensning av tapte fiskeriredskaper i referanseområder eller restriksjonsområder. Det er ikke foreslått å utrede andre alternativer for denne type aktivitet bortsett fra nullalternativet.

Opprensning av tapte redskaper er viktig både dyrevelferdsmessig og for ivaretagelse av ressursene. I

tillegg vil tapte redskaper kunne skade verneformålet i seg selv. Fiskeridirektoratet mener det er lurt å ha med et utredningsalternativ som tilsier at dette kan gjøres dersom det ikke får ytterligere konsekvenser for verneformålet.

Fylkesmannen: *Vi vil belyse dette temaet gjennom konsekvensutredningen. Det er ikke greit med verken spøkelsesfiske med tapte garn eller at det skal dras dregg gjennom sårbare korallforekomster. Resultatene fra konsekvensutredningen vil være til nytte for å utforme regelverk for dette temaet i verneforskriften.*

Akvakultur

FNF Nordland har erfaringer med store konflikter mellom natur- og kulturvern og oppdrett. Spørsmålet om oppdrett er i strid med verneverdier og verneformålet er derfor aktuelt i utredningsarbeidet. Det kan også være aktuelt med en totaloversikt av biomasse og de totale utslippene (av næringssalter) fra de eksisterende og planlagte anlegg/utvidelser i utredningsområdet. Kombinert med strømforhold i et føre-var-perspektiv. Som følge av den omfattende veksten av oppdrettsvirksomhet er det naturlig å se dette i sammenheng med påvirkninger på- og eventuelle tålegrenser for verneverdiene.

Fylkesmannen: *Det er gitt sentrale føringer om at akvakultur skal kunne foregå i marine verneområde, så lenge dette ikke vesentlig påvirker verneformål og verneverdier. Et viktig prinsipp ved etablering av verneområder er at eksisterende virksomhet, herunder også akvakulturanlegg, skal kunne drive som før et eventuelt vern. I utredningsområdet er det 4 matfisklokalteter for laks og ørret i Selfjorden og det er et landbasert anlegg for laks og ørret under bygging på Kvalneset på Andøya. Søknader om nye akvakulturanlegg må behandles som dispensasjonssaker som må vurderes i forhold til verneformål og verneverdier.*

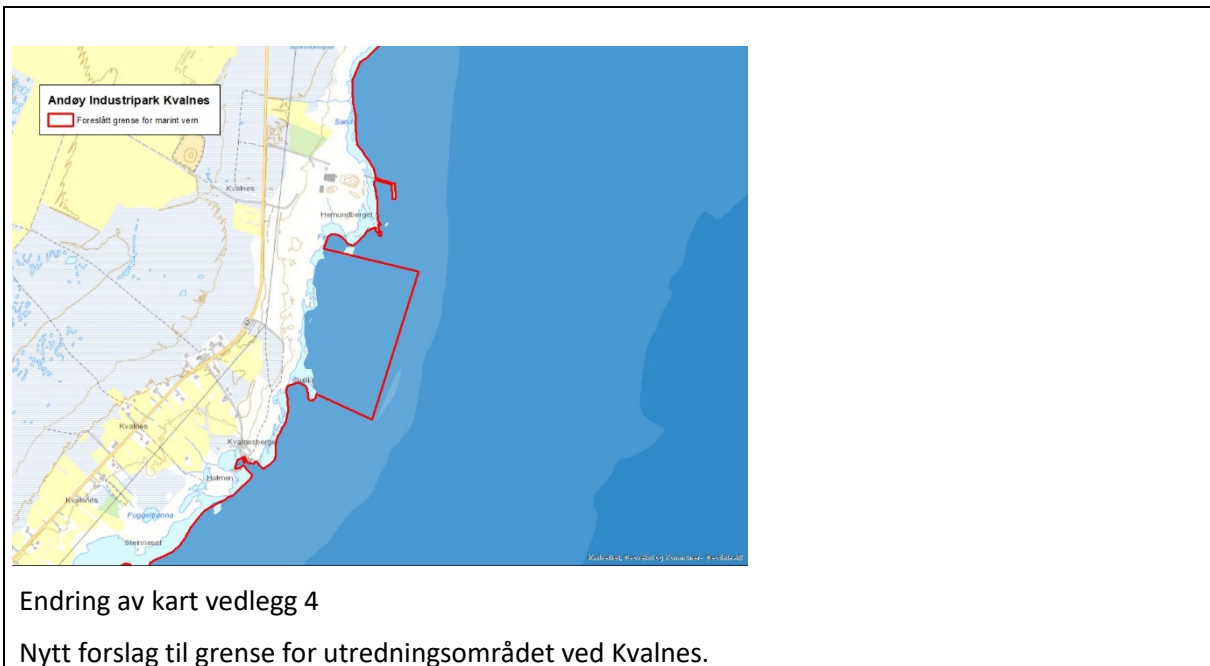
Norconsult informerte om Andfjorden Salmon AS sin virksomhet. Andfjorden Salmon eier et landbasert akvakulturanlegg under utbygging på Kvalnes på Andøya. I tillegg har virksomheten ytterligere to landbaserte anlegg under planlegging i henholdsvis Breivik og på Fiskenes. Alle tre prosjekter har havner i den foreslåtte utvidelsen av utredningsområdet. Det bes om følgende avbøtende tiltak vurderes:

Primært: vernegrensen justeres slik at det den blir lagt utenfor Fiskenes og Breivik, slik som for eksisterende havner. Det vil sikre handlingsrom for etablering av kaianlegg/molo og nødvendige rørledninger i framtida.

Sekundært: Det legges inn føringer og bestemmelser i forskriften til verneområdet, som sikrer muligheten for utbygging av landbaserte oppdrettsanlegg på Fiskenes og i Breivik.

Behov for rørledninger kan også vurderes i tema «Kabler og rørledninger» (side 21).

Fylkesmannen: *Vi har justert grensen for utredningsområdet utenfor havneområdet på Kvalnes av hensyn til framtidige tiltak i havneområdet, samt at naturmiljøet her er påvirket av utbyggingen. Videre har vi endret tabell om akvakultur i kapittel 5.3.2. slik at løsningene for Breivik og Fiskenes som foreslås i innspillet fra Norconsult også blir gjenstand for konsekvensutredning.*

Senja formannskap skriver at kommunene i Midt- og Sør-Troms har revidert sine kystsonerplaner og disse vil i stor grad bli vedtatt før årsskiftet 2020. Områdene som er avsatt i plan må tas med i utredningen. Det gjelder nåværende og fremtidig areal for oppdrett, områder for deponering av masser og havneområder.

I kystsonerplanen er det et flerbruksområde som åpner for mulig fremtidig akvakultur sør for Steinavær. Området er satt av med krav om reguleringsplan som skal avklare og hensynta hensynet til forsvaret, kulturmiljø, naturverdier, fiskeri og ferdsel. Senja kommune mener at innenfor et eventuelt fremtidig vern må muligheten til etablering av akvakultur her holdes åpen etter nærmere interesseavklaring.

Harstad kommune ber om at utredningsprogrammet kommenterer helt konkret følgende:

- Tidligere avgitt uttalelse fra Harstad kommune av 2. oktober 2018 om reduksjon av planarealet sør for Steinavær.
- Interkommunal kystplan som har avsatt et areal sør for Steinavær på ca 14 km² til bruk og vern.

Fylkesmannen: Utredningen skal drøfte hvordan en marin verneplan i Andfjorden vil påvirke realisering av kystsonerplanen for Midt- og Sør-Troms. Det er gitt sentrale føringer om at akvakultur skal kunne foregå i marine verneområde, så lenge dette ikke vesentlig påvirker verneformål og verneverdier. Med bakgrunn i dette ser vi det ikke som nødvendig å justere grensene på utredningsområdet ved Steinavær, slik som Harstad kommune foreslår. At vi velger å utrede hvor grensene skal gå i Selfjorden, men ikke ved Steinavær, har med å gjøre at dette gjelder akvakulturlokaliteter som allerede er i drift. Igangsatt virksomhet skal kunne fortsette også etter et vern er etablert. Vi har på grunn av funn av en av fem registrerte bambuskorallskoger i verden, og en stor og unik forekomst med ruglbunn, utvidet utredningsområdet med 304 km² i midtre del av Andfjorden. Området som Harstad kommune foreslår grenset ut kommer da til å være midt inne i utredningsområdet, og det er da ikke hensiktsmessig å ta ut området. Dersom det er aktuelt med akvakultur i dette området i fremtiden vil det kunne tas konkret stilling til slik aktivitet gjennom en egen dispensasjonsbehandling. Ellers viser vi til gjeldende innsigelse – og pågående prosess knyttet til kystsonerplanen i Midt/Sør-Troms.

Troms fylkeskommune skriver at oppdrettsnæringen er den næringen som i tillegg til fiskeri er bærende for bosetning og næringsutvikling på kysten av Senja og øvrige kyststrøk i hele regionen. Det er viktig for fortsatt bosetning på yttersiden av Senja at ikke disse utviklingsmulighetene begrenses ved etablering av verneområde som begrenser næringsutviklingen på kysten i stor grad. Fylkeskommunen er svært fornøyd med at også alternativ D, med mulig reduksjon av verneområdet mot øst, skal utredes. Fylkeskommunen viser til at en fremtidig utvikling av både havbruksnæringen, og andre kyst/sjøbaserte næringer, ligger i og rundt de kystnære sjøområder, og den delen av verneområdet som inngår i alternativ D (Selfjorden) er et slikt område.

Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland viser til de ulike utredningsalternativene for akvakultur, og trekker frem at det også er foreslått at endringer av eksisterende lokaliteter skal være underlagt søknadsplikt. Fiskeridirektoratet skriver at det ofte gjøres endringer på lokaliteter for å minske påvirkningen på det omkringliggende miljøet og mener at det ikke formålstjenlig med et regelverk som krever dispensasjon for slike tiltak.

Fiskeridirektoratet viser videre til at noen utredningsalternativer overlapper med sektorlovverket. Fiskeridirektoratet mener dette er u hensiktsmessig og vil føre til dobbeltarbeid i forvaltningen.

Fiskeridirektoratet mener at mange av alternativene som er foreslått vil være utfordrende og forvirrende for næringen å forholde seg til, siden dette kommer på toppen av et allerede strengt regelverk for etablering og drift som også har som mål å holde påvirkninger på marine ressurser og marint miljø på et akseptabelt nivå.

Fiskeridirektoratet mener at det i utredningsprogrammet må være et alternativ med et reelt mildt vern, og mener at et generelt unntak for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet også bør utredes. Dette vil etter fiskeridirektoratets oppfatning være i tråd med anbefalingene fra rådgivende utvalg og bør etter fiskeridirektoratets mening gjøres for alle avgrensingsalternativene inkludert de alternativene som omfatter Selfjorden. Både klarering av nye og søknader om endring av eksisterende akvakulturlokaliteter er underlagt en bred søknadsprosess. Fiskeridirektoratet mener det her vil være tilstrekkelig rom for å vurdere eventuelle påvirkninger på verneformålet.

Fiskeridirektoratet skriver at lukkede anlegg uten utslipp nevnes som eneste mulige unntak i noen utredningsalternativer. Det er sannsynlig at det framover kommer andre teknologiske løsninger eller typer akvakultur som vil ha like liten konsekvens for verneformålet som lukkede anlegg. Fiskeridirektoratet mener derfor at det er uheldig at bare en bestemt type teknologi nevnes som unntak.

Fylkesmannen: *Sentrale føringer tilsier at akvakultur kan tillates i marine verneområder så lenge de ikke kommer i strid med verneverdier og verneformål. For å ivareta verneverdier og verneformål er det vesentlig at forvaltningsmyndigheten for verneområdet har styringsrett under søknadsbehandling av akvakulturanlegg. Saksbehandling etter naturmangfoldloven tilsier også tyngre vektlegging av naturmangfoldet enn det som er tilfellet etter annet lovverk. Derfor er det ikke aktuelt med et generelt unntak for akvakultur i verneforskriften. Vi ser imidlertid grunnlag for å utrede en sone rundt de eksisterende anleggene der unntak fra søknadsplikt for enkelte tiltak kan vurderes, for eksempel drift, vedlikehold inkludert endringer og justeringer av anleggene. Disse sonene er gitt en avgrensning som tilsvarer arealavklaringene vist i høringsforslag til kystsoneplanen Midt – og Sør-Troms knyttet til lokalitetene Årberg, Flakstadvåg, Hallvardsøya og Skarvberget. Konsekvensutredningen skal også belyse og drøfte om sonene angitt i kystsoneplanen er tilstrekkelig i et 20 års perspektiv. Vi har gått bort fra de mer romslige sonene i ytre Selfjorden og utvidet sone i Selfjorden og tenker at disse utredes best ved de forskjellige alternativene der Selfjorden tas ut av utredningsområdet.*

Vi tar innspill fra fiskeridirektoratet om «lukkede anlegg» til følge. Vi har endret utredningsalternativet til: «Akvakultur som ikke er i strid med verneformål og verneverdier».

Masseuttak

Senja formannskap skriver at som en del av planleggingen for fremtidig havneutvikling er det i kystplanen avsatt areal for dumping av rene masser. Disse bør opprettholdes, eventuelt erstattes av tilsvarende områder.

Fylkesmannen: Vernebestemmelsene i marine verneområder kan gjelde for sjøbunnen, vannsøylen, vannoverflaten, eller en kombinasjon av disse. I det marine verneområdet i Andfjorden er det tenkt at vernebestemmelsene bare skal omfatte sjøbunnen og det som lever på den. I miljødirektoratets veileder M-481 (Opprettelse av verneområdet etter naturmangfoldloven) framgår det at verneområder der vernebestemmelsene gjelder sjøbunnen, skal det i utgangspunktet være forbudt med fysiske inngrep på sjøbunnen, slik som deponering av masser. I forbindelse med justering av grensen rundt havnene ble det i dialog med Kystverket forsøkt grenset ut nok areal til at deponering av masse fra eventuell mudring av havneområdene kan skje utenfor verneområdet. Vi skal også utrede alternative regler som åpner for dispensasjon for vedlikeholdsmudring, mudring og dumping av masser.

Samfunn

Nordland fylkeskommune er positiv til at reiseliv, friluftsliv og kulturminner er vurdert som aktuelle tema i konsekvensutredningen, men presiserer at registreringer av kulturminner under vann pr. i dag er mangelfulle.

Oljedirektoratet (OD) viser til Rådgivende utvalgs rapport: *Endelig råd til utforming av marin verneplan for beskyttede områder i Norge (2004)*, vedlegg 1, nest siste avsnitt: «*Utnyttelse av eventuelle petroleumsressurser er ikke nødvendigvis i strid med verneformålet. Ved leting og produksjon må det stilles strenge krav til at det ikke er utslipp eller annen påvirkning som kan skade verneverdiene på havbunnen.*»

Fylkesmannen: Vi vil bemerke at Rådgivende utvalgs rapporter hovedsakelig er råd for utformingen av marine verneområder. Vår vurdering er at leting og produksjon av petroleumsressurser mest sannsynlig vil være i strid med formålet med marine verneområder. Ettersom et marint vern vil kunne innebære vesentlige virkninger for leting og produksjon av petroleumsressurser er det naturlig å inkludere dette temaet i konsekvensutredningen.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har gjennomgått området og vurdert om utredningsprogrammet tar hensyn til energiinteresser. NVE kan ikke se at det utvidelse av utredningsområdet eller forslag til utredningsprogram er i konflikt med eksisterende interesser som omhandler kraftproduksjon, men liten del av det foreslåtte utredningsområdet overlapper med et av områdene som NVE har utredet for havvindproduksjon. Utredningsområdet for havvind heter Nordmela og befinner seg på vestsiden av Andøya, ca. 2 km fra kysten. Et mulig vern vil legge begrensninger på bygging av havvind i Nordmela-området. Nordmela ble vurdert til å være i kategori C av de 15 utredningsområdene for energiproduksjon til havs. Det vil si at det er mange store arealkonflikter i området og at det ikke bør prioriteres å åpne for havvindproduksjon på kort sikt.

Fylkesmannen: Vi tar denne informasjonen til følge. Konsekvensutredningen skal sammenstille konsekvensene, sammenligne og vurdere alternativer i forhold til konsekvensene og i forhold til relevante planer, målsetninger og retningslinjer, herunder energiforvaltningens tilrettelegging for mulig havvindproduksjon.

Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland viser til at det i beskrivelsen av utredningsområdet nevnes at området har stor betydning for fiskeri og akvakultur, og etterlyser en beskrivelse av betydningen disse næringene har for samfunnet. Fiskeridirektoratet viser til at det i utredningsprogrammet legges opp til at konsekvensene for sjømatnæringene, inkludert direkte

tilknyttet virksomhet på land, skal utredes under utredningskategori «naturressurser» under tema «fiskeri» og «akvakultur». Fiskeridirektoratet mener at konsekvenser for sjømatnæringenes betydning for samfunn også bør framheves, og foreslår dette som et tema under utredningskategori «samfunn».

Senja formannskap mener det bør settes inn et eget punkt i utredningsprogrammet der konsekvensene av vern av Selfjorden for bygdesamfunnene på Senja framkommer.

Fylkesmannen: *Vi kommer ikke til å utrede akvakultur og fiskeri både som naturressurs og samfunn, ettersom det er fare for dobbelttelling/veking i konsekvensutredningen. Vi vil imidlertid tydeliggjøre samfunnsperspektivet for fiskeri og akvakultur, både generelt og under hvert tema.*

Forsvaret og romindustri

Forsvarsbygg skriver at forsvarets tilstedeværelse og aktivitet er stor i Andfjorden. Konkret er det etablert et militært forbudsområde utenfor Andøya flystasjon, samt store, sammenhengende arealer til skyte- og øvingsfelt i sjø.

Forsvarets skyte- og øvingsfelt i sjø representerer en sentral øvingskapasitet for Forsvaret, og nødvendig for å opprettholde operativ kompetanse må en sikre de arealmessige rammebetingelser for skyte- og øvingsfelt i sjø. Det er positivt at utredningsprogrammet legger opp til å vurdere konsekvensene marint vern til ha på Forsvarets interesser og at det legges opp til dialog med Forsvarsbygg i det videre arbeidet.

Som nevnt i oppstartuttalelsen er vår vurdering at Sjøforsvarets skyting med overflatevåpen (kalde granater, øvingstorpedo o.l.) ikke kommer i konflikt med verneforslaget. Derimot vil skytefeltets kapasitet for sprenginger og bruk av skarpe våpen kunne komme i konflikt med verneforslaget. Det sistnevnte gjelder derimot svært begrensede områder og med andre prosedyrer enn ordinære skyte- og øvingsfelt i sjø. Vi foreslår derfor at det i Vedlegg 2 (tema Forsvarets skyting og sprenging i skytefelt) kan skilles og deles inn i:

- Forsvarets skyting og øving i skyte- og øvingsfelt
- Forsvarets undervannssprengningsfelt

Fylkesmannen: *Vi tar forsvarsbyggs innspill til følge, og endrer utredningstema slik at det inkluderer både skyte- og øvingsfelt og undervannssprengningsfelt.*

Marin samferdsel – havner, farleder og tekniske installasjoner

Kystverket viser til at fiskerihavnene Bleik, Andenes, Rødsand, Flakstadvåg og Skrolsvik er tatt ut av utredningsområdet. Kystverket er glad for å ha blitt hørt, og dette vil legge til rette for videre utvikling av havnevirkosomheten i de berørte kommunene.

Kystverket informerer om at det ikke er vedtatte nødhavner innenfor utredningsområdet. Nærmeste nødhavnlokaltet ligger utenfor Åse på Andøya.

Kystverket viser til at det i utredningsprogrammet står: «Leiene er merket med navigasjonsinstallasjoner», og ber oss være oppmerksom på at det er mange navigasjonsinstallasjoner som ikke er i direkte tilknytning til de forskriftsfestede farledene. Skipstrafikken følger ikke farleden på samme måten som biltrafikken på en vei. Navigasjonsinstallasjoner er derfor ikke direkte knyttet opp mot Farledene, selv om det er her hovedtyngden av innretningene er. Det bør derfor heller spesifiseres at det er navigasjonsmerker/installasjoner innenfor verneområdet.

Det legges opp til at det innenfor verneområdet ikke vil være restriksjoner på ferdsel og oppankring, samt drift og vedlikehold av eksisterende sjømerker/navigasjonsinstallasjoner. Farledstiltak og etablering av nye navigasjonsinstallasjoner vil være underlagt søknadsplikt. I den forbindelse spør Kystverket om hvordan vil det være for utbygging av navigasjonsinstallasjoner? Der en for eksempel bytter ut type lykt? Hva med flytende navigasjonsinstallasjoner? Og vil søknadsplikten være dispensasjon fra verneforskriften eller naturmangfoldloven § 48?

Når det gjelder kilder under temaet foreslår Kystverket å legge til databasene Kystdatahuset.no og havbase.no.

Kystverket viser videre til at det under tema «utfylling» ser det ut til kun å være tilknyttet mineralressurser. Er det tenkt noe på utfylling i sjø av rene masser for å utvide landareal, eventuelt strandkantdeponi som kan påvirke verneområdet? Eller kommer dette under «Mudring og deponering av masse»?

Under tema «mudring og deponering av masse» står det at en kan søke dispensasjon til vedlikeholdsmudring. Deponering av masser/utfylling er ikke nevnt her. Det er også viktig å skille mellom mudring/utdypning og vedlikeholdsmudring i forbindelse med farledstiltak. Ved vedlikeholdsmudring er det tidligere utført mudring/utdypning i området. Det har da over tid gjort at en må på ny mudre for å oppnå ønsket dyp, dvs. vedlikeholdsmudring.

Fylkesmannen: *Under temabeskrivelsen endrer vi teksten «Leiene er merket med navigasjonsinstallasjoner» til «Det er flere navigasjonsmerker/installasjoner innenfor utredningsområdet». Vi tar også med Kystverkets kildeforslag. Verneforskriftens generelle unntaksbestemmelse om vedlikehold omfatter også Kystverket anlegg. Vi legger opp til at det blir en egen unntaksbestemmelse i verneforskriften for utskifting av navigasjonsinstallasjoner som ikke krever nytt fundament. Det vil si at utskifting av navigasjonsinstallasjoner som ikke krever sprenging, boring, støpning eller nytt ankerfeste kan gjøres uten søknad. Vi legger videre opp til at etablering av nye navigasjonsinstallasjoner og utskiftninger som krever sprenging, boring, støpning eller nytt ankerfeste reguleres særskilt gjennom en egen dispensasjonsbestemmelse. Vi har endret tema «Utfylling» til «Utfylling og bygging av ulike typer anlegg». Alle typer utfylling i sjø vil bli vurdert under temaet. Vi skal også utrede alternative regler som åpner for dispensasjon for vedlikeholdsmudring, mudring og dumping av masser.*

Kabler og rørledninger

Norsk vassdrags- og energidirektorat (NVE) skriver at det finnes flere sjøkabler i det foreslåtte verneområdet. Troms Kraft Nett har en sjøkabel som krysser indre Selfjorden, vest på Senja. Hålogaland Kraft Nett har en sjøkabel som krysser Krøttøysundet, sørøst i det planlagte verneområdet. Begge kabler vil ligge innenfor arealet som nå planlegges vernet. I begge tilfeller er kablene nødvendige for å opprettholde strømforsyningen. Nettselskapene må ha anledning til å vedlikeholde og videreutvikle strømforsyningen også etter et eventuelt vern av området. De nevnte nettselskapene bør inkluderes på høringslista i den videre prosessen for marint vern av Andfjorden.

Andøy kommune er fornøyd med at drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler unntas verneforskriften og ser viktigheten av at nye kabler blir søknadspliktige for å unngå at viktige og sårbare naturverdier ikke ødelegges. Etter møtet ved Rådhuset i Andøy kommune 14. nov 2019 ble det også informert om etablering av noder som blant annet kan brukes til miljøovervåking og forskning. Disse sensorene må legges på sjøbunnen. Andøy kommune ønsker derfor at det skal åpnes for muligheten til etablering av nodene i planområdet til marin verneplan.

Utfylling

Senja formannskap er tilfreds med at havneområdene er grenset ut av utredningsplanen, og mener det bør være generelle unntak for ulike tiltak i sjø, slik som utfylling, oppføring av kai og lignende i områder med fraflyttet bebyggelse/fritidsbebyggelse. Dette vil kunne være avgjørende for fremtidig bruk av disse områdene både i fritids og turistøyemed.

Fylkesmannen: I miljødirektoratets veileder M-481 (Opprettelse av verneområdet etter naturmangfoldloven) framgår det at verneområder der vernebestemmelsene gjelder sjøbunnen, skal det i utgangspunktet være forbudt med fysiske inngrep på sjøbunnen. Det gjelder for eksempel uttak av og deponering av masser, utfylling, sprengning, legging av rørledninger og plassering av konstruksjoner. I enkelte tilfeller, og etter en nærmere vurdering av verneverdier og verneformål, kan det være aktuelt å åpne for slik aktivitet gjennom at det tas inn i den spesifiserte dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften. I utredningsprogrammet legges det opp til konsekvensutredning av hvorvidt det skal være dispensasjonsbestemmelse for legging av kabler og rørledninger og dispensasjonsbestemmelse for utfyllinger og bygging av kai for industrivirksomhet, reiselivsnæring og fritidsbruk. Etablering av eventuelle noder i forbindelse med sjøkabel til Svalbard anser vi som et så spesielt tiltak at det bør søknadsbehandles etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven § 48.

Friluftsliv

FNF Nordland mener det er viktig å få gjennomført kartleggingen og verdisettingen etter Miljødirektoratets veileder M98-2013. Kunnskap om bruken av sjøområdene til friluftslivsformål er ofte mangelfulle og her må det gode møteplasser til for å innhente best mulig kunnskap om friluftsliv på sjøen.

Nordland fylkeskommune er godt fornøyd med at kartlegging og verdisetting av friluftsområder i planområdet skal gjennomføres.

Troms fylkeskommune skriver at det forslåtte marine verneområdet er av stor betydning for friluftsliv, både på vann og på de omliggende landområder og øyer. I utredningsprogrammet er de fleste av de aktuelle marine friluftaktivitetene nevnt, som seiling, roing, padling, fritidsbåt, fiske og dykking. Fylkeskommunen anbefaler at også tradisjonelle høstingsaktiviteter som jakt, deriblant sel- og sjøfugljakt inkluderes.

Troms fylkeskommune bemerker at friluftsområder i sjø er mangelfullt registrert i Naturbase. Kartleggingen som har pågått i Troms de siste årene har i hovedsak fokusert på landområdene. Friluftskartleggingen til Harstad kommune er ennå ikke lagt ut på Naturbase. I forbindelse med revisjonen av Kystplan II for Sør- og Midt-Troms ble det innhentet en rekke innspill fra natur- og friluftsansjoner for å bedre kunnskapsgrunnlaget utover kartleggingene tilgjengelig i Naturbase. Dette gjaldt blant annet ro- og padleruter, fritidsfiskeplasser, dykkesteder mm. Troms fylkeskommune anbefaler at disse innspillene inkluderes som en del av kildene i konsekvensutredningen. I tillegg bør lokal kunnskap inkluderes, også gjennom medvirkning fra jeger- og fiskeforeninger, kystlag, padleklubber, båtforeninger med mer.

Annen aktuell informasjon å inkludere i konsekvensutredningene kan være prosjektet «Kartlegging av fiskeplasser» som er et samarbeid mellom Havforskningsinstituttet, NMBU, NINA, Akvaplan-niva AS og Nordlandsforskning. Andre kilder kan være NJFF sine «1 nøkkel 100 båter», padleforeningene sine «10 på skjæret», eller annen informasjon om båtutsettingsplasser, strandhugg, populære fotoplasser/-motiv med mer. Det skal utredes hvilke påvirkninger vernet kan få på friluftsliv i planområdet. Her er det aktuelt med hvilke restriksjoner en kan få i fritidsfiske, samt potensielle ferdselsforbud. Begrensninger i geografi, tid og redskapsbruk er særlig av interesse. Konsekvenser for

fysisk tilrettelegging for friluftsliv, som ilandstigningsbrygger, båtutsett og lignende bør vurderes. Utredningen må også drøfte hvilke positive sider vernet kan få for friluftslivet. Dette kan både knytte seg til økt informasjon, bevissthet, attraktivitet og opplevelsesverdi, samt til mulighetene for fravær av framtidig støy, installasjoner med mer som kan påvirke ferdsel og opplevelse. Restriksjoner for bruk av vannskuter i verneområdet bør drøftes i konsekvensvurderingen.

Fylkesmannen: *Vi har kommet til at vi i forslaget til utredningsprogram som var på høring har gått litt for bredt ut i forhold til friluftsliv, noe som også gjenspeiles i innspillene vedrørende friluftsliv som vi har fått inn. For å unngå unødvendig ressursbruk på utredning av noe som ikke er så relevant vil vi begrense omfanget av temaet. Vernebestemmelsene for det planlagte marine verneområdet vil bare gjelde sjøbunnen og det som lever på den. Fisk vil for eksempel ikke være en del av vernet. Vernegrensene mot land vil følge eiendomsgrensen, som er ved marbakke eller 2 meter under middel lavvann når marbakke ikke finnes. Det gjør at de fleste marine friluftaktivitetene vil ha liten eller ingen berøring med det planlagte vernet. Det vi anser som er relevant for et vern av sjøbunn, og som vi vil følge opp i utredningsprogrammet er fritidsfiske (redskaper som kan sette seg fast) og dykking (høsting).*

Reiseliv

FNF Nordland vil sette fokus på at organisert og ikke-organisert båttrafikk vil kunne påvirke natur- og verneverdier. Blant erfaringene er at på vestsiden av Andøya og Bleiksøya naturreservat har båttrafikk i nærheten vist at lundefuglene blir stresset av en økende trafikk. Det er også registrert at båttrafikken øker og med uvetting kjøring gjennom flokker av beitende sjøfugl. Selv om det er restriksjoner for trafikk rundt et fuglefjell som er vernet, vil det bli et nokså stort område rundt fuglefjellet når over 100 000 sjøfugl skal beite. Trafikken må vise hensyn og farten på båtene må reduseres kraftig mange hundre meter før båtene kommer til fuglefjellet. Selv Puffin Safari som kjører med sakte fart har registrert at fuglene blir stresset.

Troms fylkeskommune skriver at Andfjorden er viktig område i reiselivssammenheng. Området brukes av både lokale og regionale reiselivsaktører. Derfor er det viktig at alle de regionale reiselivsaktørene som benytter seg av området legges til grunn for konsekvensutredningen, og ikke bare de som har sin base innenfor verneområdet. Det trekkes fram at det er viktig for videre vekst av reiselivsnæringen at strandsonen og de kystnære områdene ikke i for stor grad er vernet mot utbygging. Felles for både oppdrett og reiseliv er behovet for landbaser, brygger og eventuelle reiselivsnett, elektriske kabler og fibernet vil øke dersom ønsket vekst i næringene blir en realitet i området. Det er viktig at en slik infrastruktur tillates og ikke begrenses av etableringen av det foreslåtte verneområdet.

Fylkesmannen: *I det marine verneområdet i Andfjorden er det tenkt at vernebestemmelsene bare skal omfatte sjøbunnen og det som lever på den. Vernebestemmelsene vil dermed ikke berøre ferdsel på sjø. Mye kjøring gjennom flokker med beitende sjøfugl er uheldig. Likevel er dette forhold som må ivaretas av annet lovverk/reguleringer og vil ikke bli gjenstand for reguleringer av et marint vern i Andfjorden.*

Det skal konsekvensutredes om utfylling/bygging av kai for reiselivsnæring skal kunne bli en spesifisert dispensasjonsbestemmelse. Mindre tiltak som f.eks fortøyningsfester for småbåt vil, i hovedsak, få unntak fra vernet. Etableringer av tekniske tiltak som innebærer små inngrep på bunnen og som ikke påvirker de marine verneverdiene nevneverdig, herunder flytebrygger vil trolig få en spesifisert dispensasjonsadgang (jf. tilrådning til LoppHAVET marine verneområde).

Alternative areal som foreslås utredet

Nordland fylkeskommune, Havforskningsinstituttet, Norges Kystfiskarlag, Norsk ornitologisk forening (NOF), Forum for natur og friluftsliv (FNF) i Troms, Skrolsvik Bygdelag og Krøttøya grunneierlag er positive til forslaget om å utvide utredningsområdet slik at også store forekomster av bambuskorall *Isidella lofotensis* i indre deler av Andfjorden og uberørte områder med ruglbunn rundt øyene Meløyvær og Krøttøya omfattes av vernet. Andøy kommune er også positive til forslaget om å utvide utredningsområdet, men ber om at planavgrensningen fra Fiskenes til Kvalnes vurderes trukket lengre vekk fra land av hensyn til igangsatt og planlagte landbaserte akvakulturtiltak.

Fiskarlaget Nord og Nordland fylkes fiskarlag og Troms fylkeskommune har ingen innvendinger til at utredningsområdet utvides for å kunne ta stilling til om naturverdiene i utvidet område også bør innlemmes i det marine verneområde. Fylkeskommunen skriver at bakgrunnen for utvidelsen er etter deres syn godt begrunnet av Fylkesmannen.

Andøy Fiskarlag synes det er beklagelig at ikke Havforskningsinstituttets annonserte rapport kommer før utvidelsen av utredningsområdet skal behandles. De er i utgangspunktet ikke negativ til en utvidelse, men er bekymret for omfanget av restriksjonsområder som kan komme til å foreslås.

Senja kommune mener at et alternativ 4 (Sone A minus sone D), som utelukker en utvidet Selfjord i tråd med forslag fra Flakstadvåg Laks datert 18.9.19 er den eneste akseptable grensen for marin verneplan. Det vises til at innenfor det området som foreslås å utgå er det ikke synliggjort spesielt viktige verneverdier. Det kommenteres at det er svært viktig for samfunnsutviklingen i hele Senja kommune at det ikke legges restriksjoner på området som vil hindre fremtidig bærekraftig utvikling innen akvakultur. Senja kommune sier at de ønsker å styre utviklingen innenfor dette svært viktige areal for fremtidig næringsutvikling gjennom egen kommuneplanlegging.

Direktoratet for mineralforvaltning og Sametinget har ingen merknader til utvidelsen av verneområdet.

Norges Kystfiskarlag støtter utredningsområdet (Sone A) med tilhørende foreslått utvidelse (Sone B).

Skrolsvik Bygdelag støtter foreløpig vernesone alternativ 5 (A+B, minus C)

Krøttøy Grunneierlag ser det som positivt at området rundt Krøttøy og Meløyvær (sone B) er tatt inn i forslag til alternativer som foreslås utredet som verneområde (alternativ 2,5 og 6), og viser til at øyene er i bruk både av fastboende befolkning, som rekreasjonsområde av etterkommere av fastboende befolkning, og i næringsøyemed. Den lille kystperlen er attraktiv nettopp fordi floraen og faunaen er rik, luft og hav er rent, og området kan brukes til friluftsliv og rekreasjon i tillegg til begrenset næring som hvalsafari, observasjon av flora og fauna og fritidsfiske. Den spesielle ruglbunnen er velkjent for brukere av nærområdene, det samme er korallrev og fiskeplasser, sårbart fugleliv og et biologisk mangfold som er spesielt både i global og nasjonal sammenheng.

FNF Troms mener det er svært viktig at ruglbunnforekomstene med sin særlige verdi får det vern slike verdier fordrer. FNF Troms påpeker at hvis det viser seg at funnene av spesielle og sjeldne naturtyper ikke kan oppnå tilstrekkelig vern gjennom et marint verneområde så bør det vurderes strengere vern i avgrensede områder og mot aktivitet som ikke er tilrådelig.

Sjømatklynge Senja ser positivt på et vern av sjeldent dyr og planteliv, men ber om at utredningsplanen må framvise rom for fleksibilitet og hensyn til dagens næringsaktivitet knyttet til fiskeri og havbruk. Sjømatklynge Senja viser til at når det skal utredes et så betydelig område

forventes det å resultere i større konsekvenser for sjømatnæringen, og mener derfor at utredningsområdet bør reduseres.

Fylkesmannen: *Vi ønsker å utrede forskjellige alternative areal for å kunne belyse konsekvensene for forskjellige temaer og den samlede virkningen. Når konsekvensutredningen foreligger har vi forhåpentligvis et bedre beslutningsgrunnlag for den videre prosess, samt vurdere omfang og restriksjoner knyttet til et marint vern i Andfjorden. Eventuell etablering av restriksjonsområder skal belyses i konsekvensutredningen. I tillegg vil vi legge opp til at disse forholdene, dvs. både avgrensninger og restriksjoner, skal drøftes med både fiskarlag og forskere.*

Fylkesmannen vil ikke gjennomføre en generell endring av planavgrensningen fra Fiskenes til Kvalnes i utredningsprogrammet. Vi har derimot justert grensene slik at havneområdene knyttet til Kvalnes, slik at Andfjorden Salmon AS sin virksomhet faller utenfor utredningsområdet. Ytterligere endringer av vernegrense evt. verneforskrift vil vi kunne vurdere senere i prosessen.

Norsk ornitologisk forening (NOF) viser til at det i verneplanprosessen har framkommet informasjon om viktige undersjøiske verdier lengre inn i Andfjorden og mener det dermed ikke kan være noe tvil om at utredningsområdet bør utvides med de 304 km² som nå er foreslått, med mål om å sikre verdiene for fremtiden. NOF viser at dette er et havområde av stor betydning for naturmangfoldet, også fugler. Som påpekt i NOFs uttalelse til oppstartmeldingen er området også kjent for mengder av sjøfugler deler av året, samt i bruk av mange av fuglene som hekker i Andøya inkl. Skogvoll IBA (Important Bird Area). Mange av fuglene som hekker i IBAet (først og fremst på de store myrene, samt ytre kyst) henter matressursene sine i havet, ikke minst i det området man ønsker å inkludere. Smålom, tyvjo og fiskemåke er blant de mest aktuelle artene. I tillegg til bemerkningsverdige store antall av de nevnte artene, sees det tidvis også høye antall av krykkjer (Sterkt truet, EN) og terner (rødnebbterne og makrellterne, EN). Alt dette tyder på en spesielt stor biologisk produksjon. Fra et ornitologisk synspunkt er det ønskelig at man trekker grensen for verneområdet enda lengre mot sør på Andøyas østside for bedre ivareta interessene for fuglene tilknyttet Andøya med Skogvoll IBA, og andre fugler som bruker de påpekte havområdene.

Monica Amsen og Kim Ivan Nicolaisen er bekymret for at etableringen av vindkraftverk på Andmyra vil medføre påvirkning en rekke elver og bekker i området i form av endret vannstand, forurensning fra mineralolje og tilsig av surt vann med myrsedimenter, og mener dette indirekte kan være relevant for marin verneplan for Andfjorden. Det vises til at flere eldre mennesker har fortalt at da torvindustrien på Andmyrene ble etablert ble det i etterkant funnet store mengder fisk, yngel og smolt liggende død i flomålet. Amsen og Nicolaisen foreslår at den marine verneplanen utvides til å også å omfatte planområdet til Andmyran Vind AS, og begrunner dette med at planområdet ligger under marin grense.

Fylkesmannen: *Vi kommer ikke til å utvide utredningsområdet ytterligere. Vi er kjent med IBA områdene knyttet til fugl, men at disse må ivaretas gjennom andre lovverk, f.eks. plan- og bygningsloven. Grensene for marin verneplan vil legges til marbakke, eller 2 meters under middel lavvann der marbakke ikke finnes, dvs. utenfor grensen til privat grunn. Vi har ikke mandat til å vurdere landområder, selv om disse tidligere lå under havnivå.*

Fiskeridirektoratet region Nord og region Nordland støtter ikke foreslått utvidelsen av utredningsområdet. Fiskeridirektoratet viser til at den foreslåtte utvidelsen av utredningsområdet begrunnes med funn av sjeldne forekomster av rugl- og bambuskorall og stiller spørsmål om begrunnelsen for den foreslåtte utvidelsen er tilstrekkelig i forhold til konsekvensene dette vil kunne få for sjømatinteressene i Andfjorden. Fiskeridirektoratet skriver at ruglbunn og korallsand er en

viktig naturtype, men at den ikke er unik eller særlig spesiell for verneområdet og at forekomsten derfor ikke bør vektlegges når en vurderer utvidelse av verneområdet. Fiskeridirektoratet mener at sjøbunnen langs norskekysten er dårlig kartlagt med hensyn til koraller, og at man trolig vil finne bambuskorall mange andre steder når det blir bedre kartlagt. Fiskeridirektoratet skriver også at et vern i dette området vil kunne føre til negative konsekvenser for både fiskeri- og akvakulturnæringa i et stort sjøområde i tillegg til det opprinnelig foreslåtte verneområde for Andfjordtransektet. Fiskeridirektoratet mener også at større, viktige korallforekomster som Steinaværrevet best vernes gjennom «Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet» som er hjemlet i Havressursloven.

Fylkesmannen: Utvidelse av utredningsområdet har sin forankring gjennom fylkesmannens dialog med forskere hos både Havforskningsinstituttet og NIVA.

Havforskningsinstituttet har vist til at Bambuskorallskog innerst i Andfjord-bassenget har stor verdi og er en av totalt fem kjente lokaliteter i verden. Bambuskorallskogbunn i Nordsjøen og i Skagerak er kategorisert som sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for naturtyper. På grunn av kunnskapsmangel er den ikke gitt noen kategori i rødlista lengre nord. Bambuskorallskog innehar et rikt liv av assosierte arter. Som andre hornkoraller, så er bambuskorall en skjør art som lett kan rives opp av bunnen eller brette ved fysiske forstyrrelser, f.eks ved tråling.

Prosjektet CoralAlg, som er finansiert av Artsdatabanken, undersøkte korallalgeskogene som er dannet ved Krøttøya og Meløyvær. Ifølge NIVA er lokaliteten foreløpig vurdert som unik både i norsk og i europeisk sammenheng. I Norge finner vi korallalgeskoger særlig i Nordland, Troms og Finnmark. Forekomstene av naturtypen som er observert i andre deler av landet er svært forskjellig fra forekomstene som er dokumentert ved Krøttøya/Meløyvær, både mht omfang og helheten til de undersjøiske forekomstene. NIVA fant et stort mangfold av korallalge-arter ved Krøttøya i prosjektet. Ca. 100 arter er tilknyttet ruglbunn. I Norsk rødliste for naturtyper fremkommer det at kalkalgene som danner ruglbunn er saktevoksende og naturtypen bruker lang tid på å regenerere hvis den utsettes for skader. En potensiell trussel mot ruglbunner, foreløpig med ukjent omfang, er havforsuring knyttet til klimaendringer. Den potensielle trusselen havforsuring utgjør for kalkalger har derfor gjort at naturtypen ruglbunner er satt til kategori datamangel (DD) i rødlista.

Fylkesmannen tenker at disse naturtypene vil kunne berike et evt. transekt i Andfjorden. Vi kan ikke se at det opprinnelige transektet fra 2004 inneholder disse naturtypene i vesentlig grad. Stor variasjon i naturtyper vil både kunne forsterke funksjonen av et transekt i Andfjorden og områdets funksjon knyttet til langtidsovervåking og forskning (jf. Skjoldal-utvalgets tilrådning i 2003/2004).

Vi synes det positivt at Fiskeridirektoratet også ser at korallrev og korallskoger kan trenge ekstra beskyttelse. I Havforskningsinstituttets rapport «Vurdering av norske korallrev» framkommer det at Steinavær vil bli vurdert i forbindelse med nasjonal marin verneplan. Dette er fagrapporten som ble lagt til grunn ved utforming av «forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet». Vi vil derfor konsekvensutrede og videre vurdere om det er nødvendig med restriksjoner, også utover påvirkning som fiskeri kan gi, for blant annet Steinaværrevet og bambuskorallskogen innerst i Andfjorden.

Vi er kjent med «Forskrift om beskyttelse av korallrev mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet». Samtidig har vi fått et oppdrag med å utrede et marint vern av Andfjorden etter naturmangfoldloven, og da er det naturlig å bruke de virkemidlene som ligger i dette lovverket.

Medvirkning

FNF Troms er deltaker i referansegruppe for naturmangfold og setter pris på ha fått denne muligheten. I det følgende håper vi at det vurderes om representanter på lokalt nivå for natur og friluftsanser bør inkluderes i arbeidsutvalget. Blant annet er hensynet til friluftsliv ikke

tilstrekkelig belyst slik det står nå og i nord er det også kjent at friluftsliv på hav/sjø også er forbundet med kultur og sjøsamiske tradisjoner. FNF har også tidligere viderefremidlet innspill fra interesseorganisasjoner for havpadlere.

FNF Nordland mener planen for medvirkning er grei, men at det er utfordrende å sikre reell medvirkning fra de frivillige ideelle organisasjoner. De har en hevdvunnen rett til å representere lokalsamfunnet i saker som angår natur- og friluftsliv for FNFs tilsluttete organisasjoner. FNF er tilfreds med at temaene natur og friluftsliv blir konsekvensutredet og vil gjerne samarbeide om folkemøter der disse spørsmål blir tatt opp og drøftet på berørte steder i utredningsområdet.

FNF mener lokale interesser for natur- og friluftsliv også skulle vært representert i Arbeidsutvalget, og vi er rede til å komme med forslag til representant. SABIMA er faglig god på naturmangfold, men er nesten fraværende som NGO i dette berørte distriktet.

Krøttøya Grunneierlag skriver at hvilke konsekvenser et verneområde vil ha for dem er av stor interesse å kunne uttale seg om. Det gjelder både en verneplan der sone B innlemmes (eller et alternativ O dersom verneplan ikke gjennomføres), og en verneplan for sone A (alternativ 1-6). Verneplanen har påvirkning for oss på øyene fordi også områder ved Steinavær og mot Senja og Andøya er områder vi bruker i moderne tid, og som våre forfedre har brukt i generasjoner før oss.

Det er i grunneierlagets interesse å kunne ta del i utredningen av det marine vernet, og ha mulighet til uttalelser i forbindelse med vern av området. Grunneierlaget ønsker å følge prosessen nøye, og å kunne levere høringsuttalelse også når forslag til verneplan er klar (etter planen høsten 2020).

Skrolsvik Bygdelag ønsker å være en samtalepartner i det videre arbeidet. Bygdelaget skriver at bosetningen i Skrolsvik er delvis et resultat av flytting fra Steinavær først på 1900-tallet, og bygdelaget derfor sitter på stor kunnskap om fiskeplasser, bunnforhold og tradisjonell bruk av indre Andfjord. Bygdelaget kommenterer at fiskerinæringen synes vært godt representert i referansegruppene, og at turistnæringen og havbruksnæringen også bør tas med i referansegruppene. Bygdelaget bemerker avslutningsvis at Skrolsvik Samfunnshus egner seg godt til folkemøter.

Andøy kommune vurderer forslag til utredningsprogram til å være godt gjennomarbeidet og mener prosessen for medvirkning har vært god.

Fylkesmannen: *Vi er enig med FNF at sammensetningen av medlemmer i arbeidsutvalget for marin verneplan i Nordland, Troms og Finnmark ideelt sett burde vært satt sammen annerledes, og da med større tilpasninger for hver enkelt verneplanprosess. Hvem som evt. skal delta i AU er derimot et forhold som besluttes sentralt og er derfor et forhold som ligger utenfor vår myndighet. Vi vil arbeide for at prosessen blir mest mulig inkluderende og gjennomiktig slik at vi får belyst og drøftet de mest vesentlige forholdene før vi gir vår tilrådning til Miljødirektoratet.*

Tidsplan

Harstad kommune oppfordrer til en rask og effektiv prosess slik at utredningsprogrammets tidsplan blir fulgt.

Fylkesmannen: *Vi har lagt opp til å få gjennomført mesteparten av verneplanprosessen i 2020/21 og at vi sender vår tilrådning desember 2021.*